

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות לשולחן שבת שופטים

שחור על גבי לבן?

הבורא יתברך העומד מאחורי כל הבריאה היפה והמושלמת הזו, וכיצד הם נשארים עדיין כופרים בעיקר?
הסיבה לכך היא שהם כבר שיחדו ושיעבדו את מוחם לתאוותיהם, הם מסבירים ומשכנעים את עצמם שלא היה להם זמן לדון באמיתות התורה... או שאין הם עוסקים בכך כעת... ושלל תירוצים והסברים אחרים להצדיק את דרכם השקרית. וגם אם ייראו שחור על גבי לבן את האמת, הרי שימצאו מאה ואחת טעמים מדוע אין זה הזמן לדון בדבר זה, והכל הוא בגלל שרוצים הם ללכת אחר תאוות ליבם... עד כמה צריך האדם להיזהר מלשחד את עצמו בכל דבר, שלא יחייב חס ושלום בטעות אחת גדולה ואז גם לאחר מותו ימצא שהוא טבוע בים תאוותיו ואינו יכול לחזור אחורה למרות שרואה את האמת מול עיניו..
 עוד על האדם לדעת שקבלת שוחד יכולה להיות הן על ידי דיבור או פירגון שקיבל מהזולת, והן על ידי טובה שקיבל מפלוני, והיא יכולה לעזור את עיניו ולהצדיק את מעשיו השקריים על כל המשתמע מכך דבר שגורם הרס וחורבן גם לעצמו וגם לכל הסובבים אותו..
 ולכן על האדם תמיד לחפש ולברר תמיד בכל עת מהיכן מגיעות השקפותיו, מהיכן מגיעים מעשיו ודיבוריו, ולהיות תמיד תם וישר בעיני עצמו. הפתרון לכך הוא ללמוד תמיד ספרי מוסר והשקפה שאלו דברים שיכולים להעמיד לאדם את המראה מול העיניים, כך הוא יצליח לסלול לעצמו דרך חדשה ונקייה לחיים, ללא כל אינטרסים שונים ומשונים המעוותים את המציאות ואת החיים בכלל..

שבת שלום ומבורך!!!

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תיקח שחד" [ט"ז, י"ט]
בילקוט שמעוני מובא – "כל דין שלוקח שוחד אינו נפטר מן העולם עד שיוורה צדק בהוראתו".
צריך להבין מה הכוונה שאינו נפטר מן העולם עד שיוורה צדק בהוראתו?
מסביר בעל ה'קרני ראם': דין שהוא רגיל בשוחד, בפעמים הראשונות עדיין הוא מרגיש שעשה מעשה חמור ומגונה הואיל ומחמת בצע כסף פסק שלא כדן, אבל לאחר מכן הדבר נעשה אצלו הרגל. ואינו נפטר מן העולם עד שיוורה צדק בהוראתו כלומר, שכבר נראה בעיניו שכך צריך להיות ואין הוא עושה בכך כל מעשה רע ואדרבה הוא מורה צדק בהוראתו והכל על פי דין. והוא הדין לכל אדם, שכן הוא השופט והדיין של עצמו להחליט בין הטוב והרע. וכאשר הוא מסלף את הדין והאמת ולוקח שוחד להטות את הדין בשביל להצדיק את תאוותיו, אין הוא יוצא מן העולם הזה עד אשר הוא פוסק לעצמו שהוא צדק בהוראתו למרות שהוא עושה עבירה ואדרבה הוא מורה לעצמו שעשה הכל פי דין.
 והוא מה שאמרו חז"ל רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה - הם בטוחים כל כך שעשו כהוגן עד כדי כך שגם סמוך למיתתם אינם חוזרים בתשובה כי הם בטוחים שאינם צריכים לחזור בתשובה...
מסופר על ר' אלחנן וסרמן זצ"ל ששאל: הרי המדע התפתח בצורה מדהימה, והנה כאשר חקרו את גוף האדם גילו שיש עשרים וארבעה אלף מיליון תאים בגוף האדם, וכל איבר ואיבר שבאדם, משוכלל הרבה יותר מכל מחשב הכי משוכלל ככל שיהיה, והם עצמם סוברים ומודים שגופו של האדם הוא פלאי ומדהים! ובכל זאת, אותם מדענים לא רואים את גדולתו של

על - פרקי אבות פנינים מופה"ס "זרע שמשון"

חלק ג' ו"תולדות שמשון"

לרבינו הקדוש ר' שמשון חיים ב"ר נחמן מייכאל נחמני זיע"א הם אמרו שלושה דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד תלמידך [חברך] חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעוס. ושוב יום אחד לפני מיתתך. והוי מחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש"

ממשיך הרב להסביר את ההקשר שנאמר בהמשך המשנה "ושוב יום אחד לפני מיתתך" למילים המובאות לפני כן "ואל תהי נוח לכעוס" במדרש מובא נאמר בקהלת [ט, ח] "בכל עת יהיו בגדיך נבנים" שאלו תלמידי ר' אליעזר וכי אדם יודע מתי ימות? אמר להם כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר. **שואלים חז"ל**: הרי אם יודע האדם שימות מחר צריך בעל כורחו לשוב בתשובה, וכאשר הוא סבור שעדיין יש לו זמן [למחר], הוא עלול לא לחזור בתשובה. **ועוד** שהיה לר' אליעזר לומר כל שכן שישב היום שמא ימות היום? אך לפי דרכו של ר' אליעזר שאמר "יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך" נבין את הדברים יותר לעומק, שכן הנה בגמ' סנהדרין קג. מובא שאינה דומה תשובה שהיא סמוכה לדכדוכה של נפש הגם שהיא מתקבלת לפני ה' יתברך, לבין אדם העושה תשובה קודם לכן. **פמשק אי"ה' בשבוע פכא**

פניני "אור החיים" הקדוש

לרבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"אשר יעשה את הרע בעיני ה' אלוקיך לעבר בריתו, וילך ויעבד אלוקים אחרים" [י"ז, ב' - ג']

שואל ה"אור החיים" הקדוש - צריך להבין מה הכוונה בפסוק שכתוב "לעבור בריתו" הרי בהמשך כבר נאמר "וילך ויעבוד אלוקים אחרים" זה נראה כאילו יש כאן כפילות.

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - התורה הקדושה רצתה לומר שאותו אחד הרוצה לעבור על דברי ה', צריך שידע שהוא עובר על רצון ה' יתברך ע"י שיתרו בו ויודיעו לו על מעשיו הרעים. וכל עוד אין הוא יודע שעובר על רצון ה' יתברך, לא ניתן להענישו. עוד בא הפסוק לומר שאם אדם בא ואומר למתרים בו שהוא נשבע לעבור על ברית ה', צריך שיאמרו לו שכבר קדמה שבועה לשבועתו ואין שבועתו יכולה לבטל את שבועתו הראשונה ואם יעשה את העבירה הרי שדינו בהריגה.

על כך נאמר אין עונשים אלא א"כ מזהירים...

פניני האלשיך הקדוש

מאת הרב אלחנן ראובן שליט"א

לרבינו הקדוש רבי משה ב"ר היים אלשיך זיע"א

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק"
מסביר האלשיך הקדוש כי אמרו חז"ל "האי דיינא דמפקי מיניה ממונא בדינא לאו דיינא הוא" (זה הדיין שמוציאים ממנו ממון בדין הוא לא דייין) שזה מה שרמזה כאן תורה ששופטים תתן לך אך איזה? "ושפטו את העם" שלא יהיו מאלה שצריכים לשפוט אותם ולהוציא מהם הממון בדין אלא לשפוט העם. שאם הדיין צריכים להוציא ממנו ממון בדין איך יבוא הוא ושפטו אחרים? זהו מה שהיה מתפאר אבשלום להסית ולהדיח בעומדו לפני שער המלך דוד כשדן. וכמו שכתוב (שמואל ב' טו) "...ויקרא אבשלום אליו ויאמר אי מזה עיר אתה, ויאמר מאחד שבטי ישראל. ויאמר אליו אבשלום ראה דברך טובים ונכוחים ושומע אין לך מאת המלך. ויאמר אבשלום מי ישימני שופט בארץ ועלי יבוא כל איש אשר יהיה לו ריב ומשפט והצדקתיו" ולכאורה מחרים דבריו וכי שנים שבאים לריב יהיו

שניהם צודקים. הלא על כרחך אחד צודק והאחד לא? וכן מהו ששואל האדם מאיזה עיר הוא מה זה משנה? וכמו כן מה התשובה שקיבל "מאחד שבטי ישראל"? וכן איך אומר "ראה דברך טובים" והרי לא שמע טענותיו? אלא שבא אבשלום לרמוז שבשביל להכריע בדין צריך לדעת מאיזה עיר אתה, שבביל להצדיק את מי שהוא משבט המלך, ובכך להטיל דופי בדוד המלך. ועל זה ענה לו האיש מה זה משנה מי אני "מאחד שבטי ישראל" כולם צריכים להיות שווים בדין. ועל זה אמר לו אבשלום שדבריו בזה שכולם צריכים להיות שווים טובים ונכוחים. אבל שומע אין לך מאת המלך. אך אני אם הייתי שופט אפילו אם היה אדם תובע אותי בדין הייתי מרשיע את עצמי ולא הייתי נוגע בדבר להצדיק עצמי. זהו שאמר "ועלי יבוא" לא "אליו" אלא "עלי" ובכל זאת והצדקתיו. וכמו שאומר הנביא שבכך היה גונב לב בני".

הורים שואלים...

מאת הרב אבישי ת. שליט"א

שלום רב! יש לי ילדה שהיא בת זקונים, הכי מפונקת במשפחה, יש לה תמיד דרישות. אנחנו אומרים לא ובסוף אומרים כן, על כל דבר אנחנו עונים אמן... איך מצליחים להציב לה גבולות, תמיד היא בוכה בוכה ובסוף כולם נמסים ונותנים לה, מה ניתן לעשות?
1. שנו גישה - הורים מפנקים טועים לחשוב כי פינוקי הילדות לא ישפיעו על החוויות של הילד כמבוגר. **2. נסו להבין אותם** - ילדים מפונקים הם ילדים עצובים. הם מגיבים בשמחה רק כשהם בעמדת קבלה, כשה לא קורה הם מתוסכלים וכועסים. **3. הבינו את התפקיד שלכם במשפחה** - התפקיד ההורי הוא להעניק אהבה, אבל לא לפנק בצורה שתגרום לילד להתנהל כ"נכה" שתלוי בחסדי אחרים. **4. תבנו אותם** - הדימוי העצמי של ילדים נבנה תוך כדי שהם עושים ולא כשעושים עבורם! זה נכון לילדים, זה בוודאי נכון למתבגרים. **5. תקשו עליהם היום כדי להקל עליהם מחר** - כל מה שהילד לא למד בגילאים הצעירים הוא יתקשה מאוד לעשות בגילאים הבוגרים. **6. היו מאמנים לרוע** - מתבגרים לא צריכים שנרפד להם את הדרך, אלא שנאמן אותם ונחזק את היכולת שלהם לצעוד בה בעצמם **7. תנו להם לעשות** - חשוב שהילדים יידעו לעשות את הדברים שאתם כבר יודעים בעצמם וללא העזרה שלכם. **8. זכרו את המשפחה** - איפה שיש הורים "תקתקנים" לרוב נמצא ילדים עצלנים. הם לא נולדו כאלה, מרוב אהבה ורצון טוב הרגלנו אותם להיות כאלה. **9. זה לא מאוחר מדי לשנות** - אם אתם תשנו גישה, הילדים ילמדו וישתנו גם הם. **10. תנו להם לטעות** - קושי וכישלון הם המקומות שמהם המתבגרים שלנו צומחים.

הרב אבישי ת. י"ר מרכז צמיחה לשאלות | הערות - משרד 02-630-70-90 | mta665417@gmail.com

משפחן הזיתית היהודי

מאת הרב אברהם שהרבני שליט"א

כיבוד הורים התשתית לחיי משפחה

כיבוד הורים אמיתי הוא הבסיס לכל מעגלי חיינו.

גם בזוגיות יש לכיבוד ההורים שלנו ולכיבוד ההורים של בן זוגנו משקל קריטי.

לכאורה זה עלול להישמע סותר - אולי אם אכבד את הוריי לא אתן את תשומת הלב המספקת לבעלי?

הרב הצדיק שמואל קובלסקי זצ"ל שאל את הגאון החזון אי"ש זיע"א על מקרה שבו הציעו שידוך והתברר שהבת מסורה מאוד להוריה, מייחלת למוצא פיהם, ממלאת את משאלותיהם ומקדישה למענם הרבה מכוחה ומזמנה - אולי קיים החשש שמא הנהגתה זו כלפי הוריה תהיה לרועץ כאשר תינשא? אולי תזנח את חובותיה כלפי בעלה? השיב החזון איש בפסקנות: "נערה שמכבדת את אביה ואמה, בידוע שתכבד כן את בעלה" (חוברת 'כיבוד הורים', בהוצאת איילת השחר).

זאת אומרת שכיבוד הורים, בדרך הנכונה, לא זו בלבד שלא יפגע בזוגיות שלנו, אלא יבנה אותה טוב יותר! עם זאת, ראוי להזכיר שוב כי על פי התורה אישה מחויבת קודם כול כבבוד בעלה ורק אחר כך, ואם בעלה אינו מתנגד, עליה לכבד את הוריה.

פאסק אי"ה' בשבוע פבא

הרב אברהם שהרבני שליט"א י"ר מרכז "מיתח" - ליוצרי ותלבות 058-7211235

הלכה למעשה...

מאת הרב מנשה מורנו שליט"א

יברך מעין שלוש, או יקדים לברך מעין שלוש ויכוין שלא לפטור את הפירות, ואח"כ יברך נפשות. (כה"ח רח" סק"ג כ' שיקדים נפשות, וטעמו מפני שיש הסוברים שברכת מעין ג' פוטרת כל פירות, ע"י מה שמזכיר "תנובת השדה", וכן מפני שאומר "על הפירות". וכעין זה בחזו"ע ברכות עמ' רב'. אולם באו"צ ח"ב פי"ד הכ"ד לא חש לנימוקים אלו, שאף שמצאנו בח"א שס"ל הכי, מ"מ המשנ"ב בשעה"צ אות סד' דחה דבריו, א"כ חזר משפט הבכורה למעין ג'. ומ"מ אף העושה כדבריו יכוין להדיא שלא להוציא הפירות ע"י ברכת מעין ג', ובזה יוצא מידי כל ספק). **ואם קדם כבר וברך מעין שלוש בלא שיכוין דבר, יכול וצריך נפשות, שרק לכתחילה על הצד היותר טוב צריך לחוש לבעיה זו, אבל בדיעבד סומכים על עיקר הדין לברך נפשות.** (כה"ח להדיא בכה"ח שם, וכ"ש לשו"ע מ"א ומשנ"ב שם, שאף לכתחילה לצד היותר טוב לא הביאו דין זה, וכמש"כ האו"צ. ולחזו"ע רק אם ברך "על העץ" בסתמא, לא יברך על פירות האדמה אח"כ, מפני שאיכא בכה"ג תרתי א. תנובת השדה, ב. הזכרת פירות בנוסח הברכה. אך בחד מהני תרתי אין כדי לפטור מברכת נפשות מחמת סב"ל, כגון שאכל מאפה עם פירות, וברך על המחיה, יכול לברך נפשות אף לחזו"ע ברכות עמ' רב', וחזר ממש"כ ביה"א ח"ה"ז, ובהליכו"ע ח"ב עמ' קח', ותפוס לשון אחרון, וש"ר שכ"כ מור"ב בספרו החשוב "הליכות ברכות" ס' רח" עמ' קעד').

האם ברכת מעין ג' פוטרת פירות? ומה יברך קודם נפשות או מעין ג'?

מי שאכל פירות משבעת המינים, ואכל בנוסף פירות העץ אחרים (תפוח, שקד, תפוח וכו'), **אין לו לברך נפשות**, אלא ברכת "על העץ" שמברך על שבעת המינים פוטרת את כל פירות העץ, אף בלא שיכוין על זה בפירוש. אבל אם אכל בנוסף לפירות משבעת המינים, פירות האדמה (מלפפון, בוטנים, אבטיח וכו') צריך לברך גם "על העץ" וגם "נפשות". וכן **האוכל עוגה או מאפה בוקר, אפילו אכל בנוסף פירות העץ, צריך לברך גם על המחיה, וגם נפשות.** (כ"ז מבואר בשו"ע רח"ג, ובמשנ"ב סק"ב מהאחרונים). **ואיזו ברכה יקדים?** אם אכל בנוסף דבר שאינו מהצומח (ביצה, דג, בשר או שתיה), יקדים קודם ברכת מעין ג', שלה משפט הבכורה, מפני חשיבותה, ומפני שמבוררת יותר, בהיותה רק על שבעת המינים. אבל אכל פירות ומאפה, או פירות האדמה עם פירות משבעת המינים, יקדים לברך נפשות, ואח"כ